

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Nepal 2007

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Nepal har under de senaste tio åren genomgått en djup social, politisk och ekonomisk kris. De förhoppningar om stabilitet och förbättringar vad gäller de mänskliga rättigheterna som fanns 2006 har inte infriats. Tvärtom har våldet och den politiska instabiliteten återigen ökat under 2007. Även om fredsavtalet alltjämt håller och val fortfarande planeras till 2008 ser framtiden mycket osäker ut.

Över 13 000 människor beräknas ha dödats sedan 1996 i det väpnade uppror som har letts av den maoistiska rörelsen Communist Party of Nepal-maoist. En avgörande förändring inträffade i maj 2006, då kungen avsattes, en utveckling som ledde fram till fredsavtalet i november 2006. Under det året inleddes även en avvärpningsprocess. Sedan våren 2007 har dock situationen återigen destabiliserats. Maoisterna lämnade i september 2007 interimregeringen på grund av oenighet om monarkins framtid. I slutet av december återvände maoisterna till regeringen sedan parlamentet röstat för ett förslag att avskaffa monarkin under 2008. Beslutet innebär det definitiva slutet för det redan försvagade kungahuset.

Det politiska våldet och övergreppen mot de mänskliga rättigheterna har under 2007 åter ökat efter en förbättring under 2006. Oroligheter med etniska förtecken har utbrutit i landets södra delar och FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter kontor i Nepal (OHCHR) rapporterar att maoisternas övergrepp fortsätter. Även landets säkerhetsstyrkor anklagas för övergrepp.

Utöver det ökade våldet och den politiska instabiliteten står Nepal inför flera utmaningar. Fattigdomen är fortfarande utbredd, ungefär 25 procent av de 27 miljoner invånarna beräknas leva i absolut fattigdom. Rättssäkerheten är svag

och myndigheternas möjligheter att upprätthålla lag och ordning är begränsade. Situationen är särskilt svår för kvinnor, barn, etniska minoriteter och de lägsta kasterna, sk. daliter.

Nepal har ratificerat flertalet centrala MR-konventioner.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

- *Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, samt de fakultativa protokollen om enskild klagorätt och avskaffandet av dödsstraffet.* Nepal ratificerade konventionen 1991. Det första protokollet om enskild klagorätt tillträdde 1991 och det andra om avskaffandet av dödsstraffet 1998. Nepal skickade in sin senaste rapport till FN:s konventionskommitté för mänskliga rättigheter 1994 men har ännu inte fullgjort sin skyldighet att rapportera till övervakningskommittén för åren 1997 och 2002.
- *Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.* Nepal ratificerade konventionen 1991. Nepals första rapport till övervakningskommittén behandlades 2001.
- *Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering.* Nepal ratificerade konventionen 1971. Nepal har lämnat reservationer för artiklarna 4, 6 och 22. Den senaste rapporten till övervakningskommittén behandlades 2004.
- *Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor samt det fakultativa protokollet om enskild klagorätt.* Nepal ratificerade konventionen 1991 och det fakultativa protokollet om enskild klagorätt 2007. Nepal sände in den senaste rapporten till övervakningskommittén 2002. Rapporten för 2004 har ännu inte sänts in till kommittén.
- *Konventionen mot tortyr samt det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr.* Nepal ratificerade konventionen 1991, men har inte undertecknat eller ratificerat det fakultativa protokollet. Den senaste rapporten under konventionen behandlades 2005.
- *Konventionen om barnets rättigheter samt de två tillhörande protokollen om barn i väpnade konflikter och om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi.* Nepal ratificerade konventionen 1990 samt de två tillhörande protokollen om barn i väpnade konflikter och om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi 2007. Nepals andra periodiska rapport under konventionen behandlades 2005.
- *Flyktingkonventionen samt det tillhörande protokollet från 1967.* Nepal har inte undertecknat eller ratificerat flyktingkonventionen eller det tillhörande protokollet.
- Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen. Nepal har inte undertecknat eller ratificerat stadgan.

- Konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder. Nepal har inte undertecknat eller ratificerat konventionen.
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder. Nepal har inte undertecknat eller ratificerat konventionen.
- Konventionen mot påtvingade försvinnanden Nepal har inte undertecknat eller ratificerat konventionen.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Mellan åren 1996-2005 dödades uppskattningsvis 13 000 personer i konflikten mellan regeringsstyrkor och maoistgerillan.. Efter att fredsavtalet undertecknats i slutet av 2006 stabiliserades situationen och de väpnade striderna upphörde. Regeringen (sjupartialliansen) och maoisterna ingick i samband med fredsförhandlingarna överenskommelser om att demokratiska normer och värderingar skulle följas och att de mänskliga rättigheterna skulle respekteras. Skrivningarna hölls dock på en övergripande nivå och det angavs inte närmare vilka åtgärder som parterna skulle vidta för att målen skulle kunna uppnås. De förhoppningar som fanns efter det att fredsavtalet hade ingåtts har successivt övergått i ökad pessimism och övergreppen mot mänskliga rättigheter uppges återigen öka.

Utomrättsliga avrättningar, godtyckliga frihetsberövanden, tortyr och andra former av våld uppges förekomma. En viss minskning i antalet fall sågs efter den politiska kursändringen våren 2006. OHCHR uppgav då att den nya regeringen och vapenvilan hade lett till en dramatisk minskning av övergrepp begångna av armén och säkerhetsstyrkorna. Maoisterna inrättade, sedan vapenvilan inletts, ”folkdomstolar” i distrikt och byar där de tidigare inte har haft någon närvaro. I samband med besök vid polisstationer och häkten har OHCHR samlat in uppgifter om cirka 100 fall av dålig behandling av fångar och några fall av tortyr. Det förekommer också uppgifter om självmord i samband med att människor har frihetsberövats.

Under 2007 intensifierades oroligheterna i Terai-provinsen i södra Nepal. Våldet har sitt ursprung i protester över diskriminering mot den etniska minoriteten Madhesis. Konflikten som har pyrt under flera år kom upp till ytan efter att utkastet till ny konstitution presenterades i december 2006. Madhesis menade att konstitutionen inte innehöll några åtgärder för att stärka gruppens position i det nepalesiska samhället International Crisis Group uppger att omkring 30 personer dödades av nepalesisk polis i samband med oroligheterna. Attacker, framförallt genomförda av väpnade grupper, förekom även mot journalister, politiker, tjänstemän och människorättsförsvarare. I augusti nåddes en överenskommelse mellan den nepalesiska regeringen och den

ledande politiska grupperingen i Terai. Situationen i Terai förblir dock spänd och oroligheter förekommer.

4. Dödsstraff

Dödsstraffet avskaffades för alla brott 1997.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Ofrivilliga försvinnanden användes som krigföringsmetod av såväl regeringssidan som maoisterna. Mellan 2000 och 2007 ska den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter (National Human Rights Commission - NHRC) enligt Human Rights Watch ha registrerat 2028 ofrivilliga försvinnanden. 600 av dessa har fortfarande inte återfunnits eller återvänt, och information om deras öde saknas. Enligt Internationella Rödakorskommittén, ICRC, är dock antalet saknade högre och uppgick i augusti 2007 till 1042. OHCHR uppger att maoisterna även efter överenskommelsen om vapenvila har fortsatt föra bort människor mot deras vilja. I samband med att en journalist, Birendra Sah, förts bort och mördats av maoister protesterade OHCHR mot de ofrivilliga försvinnandena. Enligt OHCHR var bortförandet av Sah endast ett av flera fall av bortföranden genomförda av maoister.

Även armén och säkerhetsstyrkorna har fortsatt använda sig av ofrivilliga försvinnanden. Mer positivt är att interimregeringen inte använder sig av två kontroversiella lagar, *The Terrorist and Disruptive Activities Ordinance* (TADO) och *Public Security Act* (PSA), vilka utnyttjades flitigt under kungens envælde. Såväl TADO som PSA gav regeringen möjlighet att frihetsberöva en person under längre tid utan behöva informera vederbörande vad han eller hon är anklagad för. En majoritet av de som anhållits under TADO har släppts men det finns fortfarande personer i denna kategori som hålls fängslade och som anklagas för kriminella gärningar.

Den nepalesiska högsta domstolen uppmanade i juni 2007 regeringen att tillsätta en undersökningskommission för att utreda försvinnandena. En kommission upprättades sedermera men den utsattes från kritik från civilsamhället och OHCHR. Kritiken riktade sig framförallt mot formerna för hur kommissionen sammansattes, finansieringsfrågor och kommissionens mandat.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Polis- och rättsväsendet är mycket försvagat i Nepal. Under de år som konflikten mellan regeringssidan och maoisterna pågick tvingades många polisstationer på landsbygden att stänga sedan personalen hotats eller dödades.

Även domare och advokater uppges ha hotats i samband med rättegångar. Nepals advokatsamfund uppges att 15 advokater hotades till livet under en sexmånadersperiod 2007. En stor del av den nepalesiska allmänheten, särskilt de som bor på landsbygden, saknar i dagsläget tillgång till polis och fungerande rättssystem. Rättssäkerheten och rättstatsprincipen riskerar att ytterligare urholkas genom att kriminella gäng och maoistiska 'folksdomstolar' tillåts fylla det 'säkerhetsvaccum' som uppstått i delar av Nepal. Merparten av maoisternas folksdomstolar har upplösts men informella rättssystem existerar lika fullt i delar av landet. OHCHR rapporterar även att maoisterna etablerat ett "enat revolutionärt folkråd" vars syfte uppges vara att lösa problem och skipa rättvisa. Maoistiska grupper uppges även patrullera" i byar för att upprätthålla lag och ordning.

Den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter, NHRC, har funnits sedan 2000 och gavs grundlagsstöd i interimskonstitutionen 2007. Kommissionen har möjlighet att driva rättsfall och utreda myndigheters agerande. Hittills har dock kommissionen inte kunnat leva upp till förväntningarna. Under över ett år saknade NHRC kommissionärer och kunde därmed inte bedriva någon meningsfull verksamhet. I september 2007 utsågs nya kommissionärer. Även om OHCHR och det civila samhället ifrågasatt utnämningförförandet ses det likafullt som positivt att NHRC åter kan agera. Kapacitetsbrist förhindrar emellertid fortfarande NHRC från att fungera effektivt.

Den nepalesiska polisen har anklagats för att ha agerat partiskt vid oroligheter i landet. Som ett resultat av dessa anklagelser beslutade interimregeringen att kvoter skulle inrättas för rekryteringen till landets poliskår. Kvoterna omfattade kvinnor och representanter från minoriteter inklusive madhesis och daliter.

7. Straffrihet

Försvinnanden utgjorde, som tidigare framgått, en vanlig krigföringsmetod från båda sidor under den långa konflikten. En av de svåraste utmaningarna som Nepal nu står inför är att ställa de ansvariga inför rätta. Anhöriga till människor som dödats eller försvunnit i säkerhetsstyrkornas häkten eller som utsatts för maoisternas övergrepp kräver nu att sanningen kommer fram och att rättvisa skipas. Hundratusentals människor har på olika sätt berörts av konflikten, antingen direkt eller indirekt. Överenskommelsen om vapenvila föreskriver att bägge parter skall underrätta anhöriga om var och när försvunna familjemedlemmar dödats, kremerats och begravts. Hittills har mycket litet hänt rent konkret.

Den sannings- och försoningslag som antogs under 2007 har kritiserats av det civila samhället. Lagen anses inte följa FN:s riktlinjer för kompensation till

offer för grova övergrepp mot de mänskliga rättigheterna. Enligt lagen kan amnesti utverkas för grova övergrepp mot de mänskliga rättigheterna om den misstänkte ber om ursäkt eller inleder en försoningsprocess med offret eller anhöriga till offret.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Yttrande-, förenings- och församlingsfriheten återupprättades i huvudsak efter regimskiftet 2006. Situationen har dock successivt förvärrats under 2007 och det har förekommit flera fall av hot och våld mot journalister. Några fall av försvinnanden har även rapporterats av ICG, OHCHR och enskilda organisationer. I samband med oroligheterna i Terai uppges tidningar ha attackerats, journalisters privata egendom förstörts och hot har riktats mot omkring 40 journalister.

Ett antal lagar har antagits för att säkra yttrande- och tryckfriheten. I interimskonstitutionen finns artiklar som garanterar tryckfrihet och yttrandefrihet. Insynen i regeringens och myndigheters arbete har ökat genom antagandet av *Freedom of Information Act* i juli 2007. Genom lagen blir de flesta officiella handlingar tillgängliga för allmänheten. Det finns dock en del skrivningar som öppnar för godtycke och möjlighet att undanhålla handlingar.

Interimskonstitutionen föreskriver religionsfrihet. Det finns dock begränsningar, t ex tillåts firandet av tibetanska religiösa högtider endast i privata lokaler. Missionsverksamhet är inte tillåten och det är förbjudet att försöka förmå personer att konvertera.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Under de senaste åren har de politiska institutionerna i Nepal genomgått stora förändringar. Under hösten 2007 styrdes landet av en interimregering bestående av representanter från sju partier och ett interimsparlament. I slutet av december 2007 antog parlamentet ett förslag om att avskaffa monarkin efter valen som planeras till april 2008. Redan innan beslutet att avskaffa monarkin var kungen kraftigt försvagad eftersom kungahusets makt formellt avskaffats i maj 2006. En ny konstitution ska antas efter valen till en ny konstituerande församling.

Det nya politiska systemet i Nepal ska kännetecknas av respekt för de mänskliga rättigheterna och rättstatens principer, flerpartisystem och väl fungerande institutioner, säger fredsavtalet. En så kallad sanningskommission, *High Level Truth and Reconciliation Commission* ska upprättas för att utreda begångna övergrepp och eventuella brott mot mänskligheten. Hittills har detta

inte skett. Ett utkast till lag för att upprätta sanningskommissionen har ännu inte antagits av parlamentet.

I mars 2007 beslutade interimsparlamentet att Nepal ska bli en federal stat.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Nepal har ratificerat de centrala ILO-konventionerna, förutom nummer 87 om föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten. Konvention nummer 105 om avskaffande av tvångsarbete ratificerades i augusti 2007.

Den arbetsrättsliga lagstiftningen fastställer en veckoarbetstid på 48 timmar och en dags ledighet per vecka. Hälso- och säkerhetsbestämmelser liksom andra förmåner såsom rätt till föräldraledighet fastställs också i lagen. Arbetsgivare är skyldiga att åtgärda brister i arbetsskyddet. Minimilöner tillämpas.

Arbetstagare har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar. *The Labour and Trade Unions Act* från 1992 tillåter strejker med undantag för anställda inom samhällsbärande funktioner såsom vatten- och elförsörjning och telekommunikationer. Lagen ger regeringen rätt att förbjuda strejker eller förbjuda en fackföreningsaktivitet om den stör lag och ordning eller hotar nationens ekonomi.

Det finns inga restriktioner för fackföreningar att ansluta sig till internationella arbetstagarorganisationer. Lagen medger också rätt att sluta kollektivavtal. OHCHR har anklagat fackföreningar med kopplingar till maoisterna för att ha använt hot och andra illegala medel i samband med demonstrationer och protester.

Konstitutionen förbjuder slaveri, tvångsarbete och handel med människor. Tvångsarbete var tidigare ett stort problem, särskilt i lantbruket där uppskattningsvis 100 000 människor, ofta daliter, arbetade under slaveriliknande förhållanden hos godsägare som deras familjer tjänat i flera generationer. År 2002 olagligförklarade regeringen detta sk kamaiya-system och befriade samt började rehabilitera de utsatta människorna. Enligt en ILO-rapport från 2005 (*Global Alliance Against Forced Labour*) har insatserna varit relativt framgångsrika. Den nepalesiska regeringen slöt under året ett avtal med en grupp som representerade människor som tidigare tvångsarbetat inom jordbruket. Enligt avtalet skulle land avsättas för dessa grupper och ytterligare stödinsatser genomföras. Processen har dock gått långsamt. Till exempel hade i

november 2007 endast 700 av 6200 familjer i ett aktuellt distrikt fått land tilldelat.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Det nepalesiska samhället kännetecknas av höga ohälsotal. Särskilt alarmerande är situationen för kvinnor och barn. Den främsta riskgruppen är barn under fem år, särskilt flickor. Barn under fem år utgör 16 procent av befolkningen men beräknas stå för närmare hälften av alla sjukdomsfall i landet.

Barnadödligheten uppgår till 7,4 procent för pojkar och 7,9 procent för flickor. Skillnaderna är också stora mellan olika etniska grupper, kaster, landsbygd och stad. Kostnadsfri hälsovård erbjuds genom offentliga vårdinrättningar, men dessa är ofta dåligt utrustade och för få för att täcka behovet.

Förekomsten av HIV/aids är enligt UNAIDS fortfarande låg bland allmänheten men sjukdomen sprider sig snabbt bland högriskgrupper såsom prostituerade och sprutnarkomaner.

12. Rätten till utbildning

Det nepalesiska skolväsendet har allvarliga brister. Enligt UNDP påbörjar endast 83 procent av barnen grundskolan och endast hälften fullföljer sina studier på grundskolenivå. Läskunnigheten hos befolkningen mellan 15-24 år är 73 procent och hos vuxna 48 procent. Skillnader mellan kvinnor och män är stora. 62 procent av männen är läskunniga mot 26 procent av kvinnorna.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Nepal är ett av världens fattigaste länder med en per capita inkomst motsvarande knappt 2 000 kronor per år. Enligt UNDP beräknas 25 procent av befolkningen leva under fattigdomsstrecket (det vill säga på en US-dollar eller mindre än 8 kronor om dagen). De senaste tio årens konflikter har lamslagit den ekonomiska och sociala utvecklingen. Enligt samma källa är 53 procent av barnen under fem år undernärda och 47 procent av befolkningen får inte tillräckligt dagligt energitillskott i sin kost. Stora delar av det nepalesiska samhället är grundat på feodala värderingar och skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper och kvinnor och män är stor. Nepal placeras på plats 142 av de 177 länder som ingår i UNDP:s index över mänsklig utveckling.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Kvinnans ställning i Nepal är svag. Vissa framsteg har skett när det gäller livslängd, läskunnighet och skolgång men mycket återstår. Kvinnor på landsbygden har det betydligt sämre än kvinnor i städerna. UNDP konstaterar att andelen flickor som börjar skolan har ökat men att många hoppar av i förtid, sannolikt på grund av giftermål eller för att de måste börja arbeta.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män är stora. För kvinnor råder även inskränkningar i arvsrätten. Kvinnor är starkt underrepresenterade i politiken vilket är en spegling av ett mansdominerat samhälle. Enligt UNDP är våld mot kvinnor i hemmet mycket vanligt förekommande. På grund av detta väljer många flickor och kvinnor att lämna sina familjer, vilket i sin tur utsätter dem för ökad risk att bli rov för människohandel. Trots att det är förbjudet i lag förekommer det att kvinnor säljs till bordeller i framförallt Indien. De som återkommer till sina familjer är ofta utfattiga och många är smittade av HIV/Aids. Flera kvinnoorganisationer arbetar med att stödja och rehabilitera återvändande kvinnor. Den nepalesiska regeringen antog i juli en lag mot människohandel. En lag om våld i hemmet håller på att utarbetas.

Den nepalesiska högsta domstolen uppmanade i februari 2007 nepalesiska myndigheter att se över lagstiftningen kring våldtäkt. Enligt nepalesisk lag kan upp till sju års fängelse utdömas för våldtäkt. Förövaren av en våldtäkt inom äktenskapet kan dock endast dömas till tre till sex månaders fängelse. Det är dock svårt att driva rättsprocesser angående sexuellt våld. OHCHR rapporterar att det fortfarande är svårt att få rätt dokumentation och att få polisen att ta emot polisanmälan. Vidare uppges att uppgörelser i informella rättskipningsmekanismer inte är ovanliga.

Interimsregeringen deklarerade under 2007 att en tredjedel av alla administrativa och politiska poster skulle innehas av kvinnor. Enligt förvaltningslagen som antogs i augusti ska kvoter för kvinnor och etniska minoriteter införas vid tillsättning av tjänster i den offentliga förvaltningen.

15. Barnets rättigheter

Nepal har ratificerat FN:s barnkonvention. Mycket återstår dock att göra för att förbättra situationen för barnen i Nepal. Av landets befolkning är 41 procent under 18 år. Enligt UNICEF är omkring hälften av alla barn i Nepal undernärda.

Rädda Barnens allmänna bedömning är att våld och exploatering av barn är utbredd i hela det nepalesiska samhället. Enligt organisationen utsätts flickor och pojkar regelbundet för olika former av fysiska, psykiska och sexuella övergrepp i hem, skolor och vid institutioner. Våld mot barn baseras både på religiösa grunder samt på kulturella eller sociala normer och värderingar.

De senaste tio årens konflikter har gjort barnen mer utsatta. Enligt OHCHR har maoisternas studentförening (All Nepal National Independent Student Union – Revolutionary/ANNFSU-R) tvingat barn att delta i politiska massdemonstrationer och utbildningsprogram. OHCHR rapporterar att maoisterna, trots överenskommelsen om vapenvila, tvångsrekryterade dussintals barn (från tolv år och uppåt) under sommaren 2006. I fredsavtalet från november 2006 finns paragrafer som uppmanar samtliga parter att sluta rekrytera barnsoldater och rehabilitera dem som redan ingår i stridande förband. Enligt Human Rights Watch) är dock 20-30 procent av de 30 000 soldater som finns i maoistiska avvärningsläger under 18 år.

Nepal har infört lagstiftning för att skydda barns rättigheter. Den viktigaste är , barnlagen, från 1992 som bland annat stadgar att personer under 16 år inte får arbeta och inte ställas inför rätta. Nepalesisk lag förbjuder våldtäkt mot barn, människohandel och barnpornografi. I januari 2007 uppmanade Nepals högsta domstol myndigheterna att säkerställa att existerande lagstiftning mot barnäktenskap efterlevs. Som nämnts tidigare är dock Nepals rättsväsende mycket försvagat, och möjligheterna att se till att lagen efterlevs är ytterst begränsade.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

I Nepal finns omkring 75 olika etniska grupper och det talas ett femtiotal olika språk och dialekter. Enligt konstitutionen har varje grupp rätt att bevara och främja sitt språk och sin kultur samt att bedriva skolundervisning på det egna språket. Ett avtal ingicks under 2007 mellan den nepalesiska regeringen och *Nepal Federation of Indigenous Nationalities* om ökat deltagande av etniska minoriteter och ökad respekt för minoriteters rättigheter. Som ett resultat av detta avtal ratificerade Nepal i augusti 2007 ILO:s konvention 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självständiga länder. Flera minoritetsgrupper var

dock inte representerade vid förhandlingen av avtalet och någon övergripande dialog med ett bredare spektrum av minoriteter har inte förekommit.

Diskriminering på grund av kast eller etnicitet är djupt rotat i det nepalesiska samhället. Etniska minoriteter har drabbats hårdare än andra grupper under den tioåriga konflikten. Enligt OHCHR har den nya regeringen lagt ett förslag om att 45 procent av tjänsterna i den offentliga förvaltningen skall reserveras för daliter.

Daliter, etniska minoriteter och urbefolkningar har, framförallt i samband med den folkliga resningen under våren 2006, börjat göra sina röster hörda och ställa krav på att få sina rättigheter tillgodosedda. I december 2006 reviderades medborgarskapslagen vilket innebar att samtliga personer som fötts i Nepal innan 1990 och sedan dess bort i landet hade rätt till nepalesiskt medborgarskap. Tidigare hade det varit mycket svårt för vissa minoriteter att få medborgarskap vilket omöjliggjorde markägande, anställning i den offentliga sektorn och att kandidera i allmänna val.

Som tidigare nämnts har den etniska minoriteten madhesis inlett kampanjer mot diskriminering etniska grupper. Madhesis är underrepresenterade i parlamentet och upplever sig även som ekonomiskt diskriminerade. I mitten av december förekom uppgifter i nepalesisk media att ett parti för madhesis rättigheter hade bildats.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

HBT-personer utsätts för diskriminering och trakasserier i Nepal. Det finns ingen lag som direkt förbjuder homosexualitet. Nepals civilrätt innehåller dock ett förbud mot ”onaturlig sex” - ett begrepp som inte närmare definieras. Sedan 2001 arbetar organisationen Blue Diamond Society (BDS) för sexuella minoriteters rättigheter. BDS hävdar att sexuella minoriteter i Nepal är svårt utsatta för förtryck och diskriminering. BDS rapporterar om regelbundna övergrepp av polis, inklusive våldtäkter, misshandel och utpressning. Maoisterna har även utpekats som skyldiga för övergrepp, bland annat mot två unga kvinnor som ”anklagades” för att vara lesbiska. I december 2007 lär den nepalesiska högsta domstolen ha uppmanat regeringen att se över lagstiftningen angående homosexuella, eftersom denna ansågs vara diskriminerande.

18 Flyktingars rättigheter

Regeringen har ingen officiell flyktingpolitik. Man samarbetar dock med UNHCR och andra humanitära organisationer för att ta hand om flyktingar från Bhutan och Tibet.

Sedan 1959 har Nepal tagit emot 20 000 tibetaner varav många fortfarande bor kvar i Nepal. Tibetaner har under vissa perioder haft svårt att bli accepterade som flyktingar och Nepal har försökt att hindra tibetaner att komma till Nepal från Kina. Sedan 1998 har tibetaner återigen fått laglig rätt att stanna i landet.

Sedan 1991 bor över 106 000 flyktingar från Bhutan i sju olika läger i östra Nepal. Trots år av förhandlingar mellan Nepal och Bhutan har ingen lösning kunnat uppnås. USA förklarades sig under 2006 villigt att ta emot mellan 50 000-70 000 av flyktingarna. Även Australien och Kanada har meddelat att de är villiga att ta emot bhutanesiska flyktingar. Processen att överföra flyktingarna till framförallt USA inleddes under 2007.

Det finns fortfarande grupper av internflyktingar som tvingats fly sina hem i samband med konflikten i Nepal. OHCHR anklagade i april 2007 maoistiska grupper för att hindra dessa internflyktingar från att återvända hem.

19. Funktionshinderades rättigheter

Personer med funktionshinder utgör, enligt organisationen Handicap International, en av de mest sårbara och marginaliserade grupperna i Nepal. Utbredd fattigdom och mycket begränsad tillgång till specialistvård innebär en särskild utsatthet för personer med funktionsnedsättning. Det finns också många negativt laddade religiösa och kulturella föreställningar om funktionshinder, vilket bidrar till stigmatisering och stor sårbarhet. Under 2007 antogs lagstiftning som föreskriver att fem procent av tjänsterna i den offentliga förvaltningen ska innehas av personer med funktionshinder.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Nepal har ett aktivt civilt samhälle. Medborgarrörelsen för demokrati och fred (*Citizens' Movement for Democracy and Peace/CMDP*) var en av nyckelaktörerna och organisationerna bakom de fredliga massdemonstrationer som slutligen ledde till att kungen förlorade makten 2006. Det finns ytterligare ett flertal enskilda organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter. Enligt den enskilda organisationen *Informal Sector Service Center* ska fem människorättsförsvarare dödades under 2007, fyra arresterats och 27 bortförts av olika grupper.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter öppnade ett kontor (OHCHR) i Nepal 2005. OHCHR spelar en betydelsefull roll för främjandet av de mänskliga rättigheterna i Nepal. Under första halvåret 2007 leddes kontorets arbete av den svenska diplomaten Lena Sundh.

Sverige har ingen ambassad i landet och bedriver inget bilateralt utvecklingssamarbete med Nepal. Sverige ger istället stöd till både FN:s och EU:s arbete i Nepal och kommer att bidra med militära observatörer till den FN-styrka som ska övervaka att fredsavtalet efterlevs, liksom med valobservatörer inför parlamentsvalen 2008.

Institutet för Sidenvägsstudier vid Uppsala universitet, har bidragit med konkret stöd till parterna i fredsförhandlingarna. Insatsen stöddes av svenska UD och avslutades under 2007.